

Mukanda ua Paulu ua kulivanga kuli **TIMATEO** **Citsindikisi**

Livulu lia kulivanga lia Timateo liapua mukanda ua kulivanga uakuhuma kuli Kanganda Paulu kuli ndongisi uendi Timateo. Timateo uakulivanga vausonekele ha miaka ya kupua makumi atanu na umo na miaka ivali hanima ya kutsa ca Yesu (62-64 AD). Eci casa kupua kuyehi na kuhua ca muono ua Paulu. Paulu uakele navusamba vuakukola na Timateo kaha vintsimbu viavingi uakele nakumutumbula nguendi muana (Fil 2:22, 1 Tim uakulivanga 1:2, 1:18). Ou ukeuo umo uamikanda iuana yakuhuma kuli Paulu ije yasonekelelele kuli muntu keti ku cikungulukilo. Ikuavo itatu ku mikanda eyi ikeyo ya 2 Timateo, na Tito, na Filimoni. 1 Timoteo uakala na vishika viavingi muje vati vasa kulemeselamo mu cikungulukilo (2:1-15), muje vati vantuama va cikungulukilo muvanapande kukelamo (3:1-13), na vinangulo via valongisi va makuli (1:3-11, 4:1-5, 6:2-5). Eci cili nakumonesa muje vati Paulu uakele na kulongesa Timateo kupua ntuama hhakati ka vikungulukilo. 1 Timateo ali na ali na mashiko amengi aje ahasa kukuasa vantuama va cikungulukilo mu matangua ano etu muje vati muasa kukuatelamo cikungulukilo ceni.

Muvanavitumbikilamo:

1 Paulu aputuka kumeneka Timateo (1:1-2).

- 2 Kaha a nangula Timateo kuli valongisi va makuli (1:3-11).
- 3 Paulu atualelelaho kulumbununa mu kutsantsela kuendi omuo hali Yesu Kilistu (1:12-19).
- 4 Cakuhataho ashika Timateo ha kulemesa na vantuama va cikungulukilo (2-3).
- 5 Paulu amanusula mu mukanda uendi mukuhana Timateo mashiko akumanuisila (4-6).

Vihindu

¹ Yange Paulu, kanganda ua Kilistu Yesu mukushika ca Njambi muyoyesi uetu na Kilistu Yesu ikeye kutsiliela cetu,

² Njikusonekela yove Timateo, munange ua vusunga mu lutsilielo.

Kavumbi, cikeketima na ciyulo kuhuminina kuli Njambi Tate na Kilistu Yesu muyoyesi uetu.

Kunangula vilongesa via makuli

³ Ngue muje njakusindiile omo njakele nakuya ku Masendoniya, sala mu Efeso linga umone vantu vamo linga keti valongese vilongesa via makuli,

⁴ cipue kulinga vakevo vavenia na visimutuli na mikana ya mazina amalaha avakukulula vavo vije vineha vimpata, omuo kuviekukundama ku vutumbe vua Njambi vuje vuli mu lutsilielo.

⁵ Vutumbe vua lishiko eli vukevuoni cizango, cije cihuma mu mutima uakulela, na vilinga viakutungukua, na lutsilielo lua vusunga.

⁶ Vantu vamo vanaseze vuima evi nakuhandeka via vulema.

⁷ Vatonda linga vapue valongisi va lishiko, cakuhona kuvuisisa cipue vije vivahandeka cipue viuma vije vivalina kuhandeka muvina lumbunukilamo.

Vutumbe vua Lishiko lia Mosesa

⁸ Honi tuatantekeya ngueta lishiko liapua liacili, nga umo alipangesa muacili.

⁹ Hakuvuisisa eci, ngeci lishiko kuvalipangelelele vaka vusunga vuno honi valipangelelele vipapoke na vakakuhona kuononoka, na vaje vakakuhona kuononoka Njambi na vaka vipi, na vaje vakuhona kulela na vaje vaka kushaula via kulela, na vaka kutsiha vaishavo na vaka kutsiha vainavo, na vaka kutsiha vantu,

¹⁰ na vaka kulinga vupangala, na vamala vaje vakakulinga vukoyi na vakuavo vamala, na manguangua, na vaka makuli, na vaka kuhana vukaleho vua makuli, nakulinga viuma vije viluisa vilongesa via vusunga,

¹¹ kuya ku muzimbu uacili ua vumpau vua Njambi uakukuisula uje uvanjihanene.

Kutsantsela omuo Cikeketima ca Njambi

¹² Njitsatsela Kilistu Yesu Muene yetu, uje nanjihana nzili yakulinga vipangi viange, omuo nanjisompo mua vusunga hakunjihangula mu vipangi viendi,

¹³ cipue vene hakulivanga njapuile muka kumushaula na kumuyandesa nakumutuka, vuno honi njatambuile cikeketima omuo njakele nakuvilinga kuakuhona kutantekeya na kuhona kutsiliela.

¹⁴ Kaha kavumbi ka Muene yetu kahitililile hali yange na lutsilielo na cizango vije vili muli Kilistu Yesu.

¹⁵ Eci kuhandeka cinapu ca vusunga nakucitambula, cije cihandeka nguaco Kilistu Yesu uezile ha mavu mukuovola vaka vipi, kaha hali voshe ava yange njinapu muka vupi cikuma,

¹⁶ vuno honi yange njatambuile cikeketima ha cuma eci, linga muli yange uje uakulivanga, Yesu Kilistu amuese kushula ca lukakateya luendi linga cipue cimueso kuli vaje vapande kutsiliela muli ikeye ha muono ua yaye.

¹⁷ Kuli Muene ua miaka yoshe, uje kekutsa, uje kutuasa kumona, ikeye Njambi lika, kukale kasingimiko na vumpau ku miaka yoshe. Amen.

¹⁸ Eli lishiko njikundika kuli yove, Timateo munange, kuya ku vunanguizi vuje vahandেকে hali yove, pangesa mezi aua ngue vitua via nzita linga ulue muacili,

¹⁹ kaha nuinga lutsilielo luove na vilinga viove via kutungukua. Hakuviana vilinga viavo via kutungukua, vantu vamo vananongesa lutsilielo luavo,

²⁰ hhakati kavo kuli Haimenease na Elekizanda, vaje njinahana kuli Satana linga vali-longese kuhona kushaula.

2

Kulemesa ca mu Cikungulukilo

¹ Cakulivanga ku vioshe, njimisindiya nguange kulambeleva, kulomba, kulombeleva, na kutsatsela vinapande kuvilinga ku vantu voshe,

² ku vimiene na voshe vaje vali ha vituamo viakama, linga tuyoye vuyoye vuakuholoka na ciyulo, vua vunjambi na kasingimiko mu ngila yoshe.

³ Eci cinapu cacili, kaha vacitambula ku mesho a Njambi Muyoyesi uetu,

⁴ uje atonda vantu voshe linga vovoke nakuija ku mana a vusunga.

⁵ Omuo kuli Njambi umo lika, kaha kuli umo uje nemana mukati ka Njambi na vantu, ikeye yala Kilistu Yesu,

⁶ ikeye uje ualihanene ikeye vavenia ngue ndando yakupatula voshe, vukaleho vuje vuase-mukilile ha ntsimbu yacili.

⁷ Omuo yeci vanjihanguile kupua muka kuambulula na kanganda (njili nakuhandeka vusunga, kunjesi nakukuisa), mulongisi ua vaje keti Vayunda mu lutsilielo na vusunga.

Vampuevo vanapande kuvatavesa Kulilongesa

⁸ Ambahoni njitonda nguange mu vihela vioshe vamala vanapande kulombela, vajundule mavoko akulela cakuhona kuniengua cipue vimpata.

⁹ Naua na vampuevo vasoloke muacili nakulikehesa, keti na vinkambu via kuvinda mueka cipue ngolinde cipue vusanga vuaseho cipue vuzalo vua ndando cikuma.

¹⁰ Vuno honi na vilinga viacili, ngue via vampuevo vaje vaka kulemesa Njambi.

¹¹ Taveseni vampuevo valilongese mukuholoka namukulihana kuoshe kuli Njambi.

¹² Kunjitavesa mpuevo aliuoshe kulongesa cipue kukala na nzili yakama hali vamala, vuno honi napande kuholoka.

¹³ Omuo Andama ikeye uapuile uakulivanga kutanga, ambahoni Eva.

¹⁴ Kaha keti Andama vakuisile, vuno honi vakuisile mpuevo kaha uapokuele lishiko lia Njambi.

¹⁵ Cipue vene ngoco mpuevo akovoka kuhitila mukusema vana, nga atualelelaho mu lutsilielo na mu cizango na kulela, na kasingimiko.

3

Vantuama vamu Cikungulukilo

¹ Cihandeka eci cinapu ca vusunga, nga muntu umo ashunguiya vipangi via vuntuama mu cikungulukilo, kaha ashunguiya cipangi cacili.

² Honi ntuama ua cikungulukilo napande kupua muntu uakuhona mulonga, napande kupua yala uampuevo umo lika, napande kupua muntu uakuhakela mana ku viuma, muka kuli-hilula, muka kulongua, muka kujumbula vangenzi, uje asa kulongesa,

³ keti muka kupenda, keti muka vukalu vuno honi apue muka kuononoka, keti muka vimpata, keti muka kuzanga vimbongo.

⁴ Napande kunuinga ntanga yendi muacili, na vana vendi vapue vakuononoka nakasingimiko mu vingila vioshe.

⁵ Omuo nga yala ahonoua kunuinga ntanga yendi, kaha honi asa vati kunuinga cikungulukilo ca Njambi?

⁶ Kapandele kupua muntu uje natsiliela vuavuno, hamo akalishasha nakulihalesa kaha akauila mucihiso ca liyavolo.

⁷ Napande kupua muntu uje ivahana kasingimiko naku vantu vaje keti vamu cikungulukilo cendi, linga keti evue shuamua na kuuila mu muheto ua liyavolo.

Vakuasi vamu Cikungulukilo

⁸ Vakuasi va mucikungulukilo naua vanapande kupua vafutisi yacili, keti vaka vindaka vivali, keti vaka kupenda viniu, keti vaka kuzanga vim-bongo,

⁹ vanapande kukakateya ku vusunga vua lutsilielo na kutungukua cacili.

¹⁰ Kaha cakulivanga vanapande kuveseka tahi, ambahoni nga vavauana nguavo kuvesi na mulonga, kaha vavapuisse vakuasi vamu cikungulukilo.

¹¹ Vampuevo navakevo naua vanapande kupua vafutisi yacili, keti vakalufue, vuno honi vanapande kupua vakulisingimika, nakulongua mu viuma vioshe.

¹² Vakuasi vanapande kupua yala ua mpuevo umolika, vanapande kunuinga vana vavo na ntanga yavo muacili.

¹³ Omuo vaje vapanga muacili ngue vakuasi vamu cikungulukilo vakauana kasingimiko vakevo vavenia naua nakusimpa mu lutsilielo luje luli muli Kilistu Yesu.

Vushueke vuakama vua Vunjambi

¹⁴ Njitsiliela kuija kuli yeni vuavuno, vuno honi njili nakusoneka evi vishika kuli yeni linga,

¹⁵ nga hamo njikotokela kuija, linga mutantek-eye muje vati muasa kukala muacili mu ntanga ya Njambi, cije cikeco cikungulukilo ca Njambi ua kuyoya, cije cisimi ca seho na luvula lua vusunga.

¹⁶ Cilivene tulinakuliambulula muje vati vusueke vua vunjambi vuetu movunapuilamo vuakama:

Uasholokele mu vuntu,

Vuno honi Cimbembesi uamusholuele kupua ua vusunga,

vamumuene kuli tungelo.

Uambuluile ku mafuti,

vaka mavu vamutsilielege,

kaha vamutualele mu vumpau.

4

Valongisi va Makuli

¹ Honi Cimbembesi ahandeka nguendi ku matangua a mamanusuilo vamo vakaseza lut-silielo nakulihana ku vilinga via vimbembesi via makuli naku vilongesa via mahamba,

² vilongesa evi vikeja kuhitila mu vaka makuli va civembulu vaje mashungu avo anajujuama,

³ vaje vaka kuvindika kuliambata nakuvindika kulia via kulia vimo vije Njambi uatangele linga vavitambule nakutsantsela kuli vaje vanatsiliela nakutantekeya vusunga.

⁴ Omuo viuma viose viatangele Njambi vi-apua viacili, kaha na cimo cahi civanapande kuviana nga vanacitambula na kutsantsela,

⁵ omuo vanavikundika na lizi lia Njambi na lilombelo.

Ngamba Uacili ua Kilistu Yesu

⁶ Nga uana evi vishika kuli vamuanetu, kaha ukapua mulongisi uacili ua Kilistu Yesu, nakuhia na mezi a lutsilielo na vilongesa viacili luje lu unakava.

⁷ Keti ulinge viuma viavipi na visimo viangoco. Lilongese yove vavenia kulinga via vunjambi,

⁸ omuo kupangesa muvila kuli na seho, vuno honi vunjambi vuli na seho yakama mu vingila vioshe, omuo vilinalukulaheso lua muono ua ntsimbu ino na muono uje uli nakuija.

⁹ Vihandeka vinapu via vusunga kaha vavitambula muacili.

¹⁰ Omuo yevi, mukemo tuli nakuhundangana nakupanga cikuma, omuo kutsiliela cetu cili muli Njambi uakuyoya, uje ikeye Muyoyesi ua vantu voshe, cikumani kuli vaje vatsiliela.

¹¹ Shika nakulongesa viuma evi.

¹² Keti utave muntu umo linga ashaule vukuenje vuove, vuno honi muesa cimueso kuli vaka kutsiliela mukuhandeka kuove, na mufutisi yove, na mu cizango, namu lutsilielo, na mukulela.

¹³ Kuvanga noho njikezila, hana ntsimbu yove mukutanda visoneka ku vantu, mukuambulula na kulongesa.

¹⁴ Keti useze vuana vuje vuuli navuo, vuje vahanene kuli yove mu vunanguizi omo mpunga ya vakuluntu vasalekele mavoko avo hali yove.

¹⁵ Panga cikuma ha vipangi evi, lihane yove vavenia kuli vikevio, linga voshe vamone vipangi viove.

¹⁶ Linuinge yove vavenia nakuvilongesa viove, kaha tualelelaho kulinga viuma evi, omuo hakulinga ngoco kaha ukaliovola yove vavenia na vaje vaka kukuvuilila.

5

Vipangi vieni kuli vaka Kutsiliela

¹ Keti utenukile mukuluntu ua yala vuno honi munangule ngue isho, pangesa vakuenje muacili ngue vamuanoko,

² pangesa vakuluntu va vampuevo ngue vanoko, kaha pangesa na vambanda ngue vamuanoko, mukulela muoshe.

³ Singimika vantuluue vaje vapua vantuluue va vusunga.

⁴ Nga ntuluue ali na vana cipue vatekulu, vapandele tahi kulilongesa vipangi via kutsiliela ku ntanga yavo nakukuasa visemi vavo omuo eci cikeco civuahelesa ku mesho a Njambi.

⁵ Nga uje ntuluue napu ua vusunga, kaha alinakuyoya lika liendi, kaha nahaka kutsiliela cendi kuli Njambi na kutualelelaho nalukakateya mu malombelo vutsiki na mutania.

⁶ Vuno honi uje alihana ikeye vavenia musenga natsi laja cipue vene oku ayoya.

⁷ Shika eci, linga keti umo auane mulonga.

⁸ Nga umo kasa kukuasa vavushoko vendi, cikuma kuma ntanga yendi, kaha naviana lutsilielo kaha napihia kupulakana uje uakuhona kutsiliela.

Vantuluue

⁹ Ntuluue uje kanda ahete ha miaka makumi atanu na limo kapandele kumusoneka, hakupua mpuevo ua yala umo,

¹⁰ kaha muka kulinga vipangi viacili, uje nalele vana vendi muacili, muka kutambula vangenzi muacili, muka kutanesa ku mikono ya vantu va Muene, na kukuasa vaje vali mu tuyando, na kulihana ikeye vavenia ku vipangi viacili mu vingila vioshe.

¹¹ Vuno honi viana kusonekesa vantuluue va vanike, omo nga lishungu likapua liakama vakaseza Kilistu nakutonda kushomboka,

¹² kaha vakalinehela cihiso vakevo vavenia, omuo vanapokola litavasano lia kulivanga.

¹³ Keti lika evi vuno honi vakalilongesa kuendangana, kuhuma njivo kuya njivo, kaha keti kuendangana lika vuno honi na lufue nakulikovelesa mu viuma viambala, nakuhandeka vije kuviapandele kuhandeka.

¹⁴ Kaha njitonda vantuluue vavanike vashomboke, vaseme vana, nakuniunga vinjivo viavo, keti tuhane vitozi vetu muhela linga vahandeke viavipi hali yetu.

¹⁵ Omuo vamo vanahiluka laja kuli Satana.

¹⁶ Nga uoshe mpuevo muka kutsiliela ali na vavushoko vendi va vantuluue, napande kuvakuasa, linga keti cikungulukilo cikale na citeli, linga cikuase vaje vantuluue vakuhona muka kuvakuasa.

Vakuluntu vamu Cikungulukilo

¹⁷ Eceleni vakuluntu vaje vaka kuyula muacili linga vavafuete vimbongo luvali, cikuma ku-

mani vaje vali nakupanga vipangi viakuambul-
ula nakulongesa.

¹⁸ Omuo visoneka vihandeka nguavio, “Keti ukute ngombe ku kanua uje ajungula vinona,” kaha na, “Muka kupanga napande kutambula fueto yendi.”

¹⁹ Keti utave mulonga uli uoshe hali mukuluntu kuvanga hali vukaleho vua vantu vavali cipue vatatu.

²⁰ Kuli vaje vali nakulinga vupi, vatenukile ha mesho a vantu voshe, linga voshe vakale mu liova.

²¹ Ku mesho a Njambi naku mesho a Kilistu Yesu naku mesho a tungelo vakuhangula, njikushika kuniunga mashiko aua cakuhona civembulu, keti ulinge civembulu kuli muntu ali uoshe.

²² Keti uzambule kusaleka mavoko ove ha vantu, keti ukovele mu vupi vua mukueni, lini-unge yove vavenia kupua uakulela.

²³ Keti unue lika mema, vuno honi nua na tu-viniu tuatundende omuo ya muzimo liove naku-vavala vavala cove.

²⁴ Vupi vuavamo vantu vunalisholola, vuli nakuvatuala kukusompa, vuno honi vupi vua vamo vukevuo vukasholoka kulutue.

²⁵ Mu ngila imo vene, na vilinga viacili visholoka muacili, cipue vene oku keti viacili, vuno honi kuviasa kulishueka.

6

¹ Ecela voshe vaje vali muintsi lia mutiyo ua vundungo valinge vimiene vavo kupua vaseho

na kuvasingimika, linga lizina lia Njambi navilongesa vietu keti vavishaule.

² Vaje vali na vimiene vakutsiliela kuvapande kuvashaula omuo navakevo vanapu vamu-naina, vuno honi vanapande kuvapangela muacili omuo vaje vauana vukuasi ku vipangi viavo vanapu vaka kutsiliela na vaje va vazanga.

Vilongesa via Makuli na Vufuko vua Vusunga

Longesa nakuambulula vipangi evi.

³ Nga kuli umo alongesa vieka kaha kalitombola na lizi lia vusunga lia Muene Yesu Kilistu na vilongesa vije viendelela na vunjambi,

⁴ napu muntu muka kulihalesa, vuno honi katantekeya cipue cimo, kaha muka kuvavala mu mashungu nakulinga vimpata via kulikanangana via mezi, vije vineha lifuua, na vimpata nakushaula na viyongola via vipi,

⁵ nakuhona kulivuasana hhakati ka vantu vaje vakusinganieka via vipi, vakuhona vusunga, vasinganieka nguavo vunjambi vunapu cuma cakuuanena vufuka.

⁶ Kuli kufuka cakama mu vunjambi kuya na vije tuli navio.

⁷ Omuo kutuezile nacimo hano ha mavu, kaha naua kutukambataho cimo hano ha mavu.

⁸ Vuno honi nga tuli na viakulia na vuzalo, kaha tukapuisamo.

⁹ Vuno honi vaje vatonda kufuka vauila mu vieseko, na mu muheto, na mu viuma viavingi via vulema na mashungu a mapi aje atuala vantu mukuvapihisa nakuvanongesa.

¹⁰ Omuo cizango ca vimbongo cinapu nsina ya vipi vioshe, kuhitila mukutondo vimbongo vamo nahumu ku lutsilielo kaha vanapokola mitima yavo na vusiua vuavuingi.

Vishika via Kumanusuila kuli Timateo

¹¹ Vuno honi ngeci hali yove, muntu ua Njambi, humu ku vioshe evi, tonda vusunga, na vunjambi, na lutsilielo, na cizango, na lukakateya, nakulikehesa.

¹² Lua nzita yacili ya lutsilielo, kuatelela ku muono uje kuuekuhua uje vakusanenene omo ualitavelele ku mesho avakaleho vavengi.

¹³ Ku mesho a Njambi uje muka kuhana muono ku viuma vioshe, na Kilistu Yesu ali muvukaleho vuendi ha mesho a Pontiyu Pilato uahanene vukaleho vuacili.

¹⁴ Njikushika nguange niunga mashiko aua kuakuhona kapenga na mulonga kutuala noho Muene yetu Yesu Kilistu akasholoka,

¹⁵ kaha eci vakacisholola ha ntsimbu yacili kuli uakukuisula uje ikeye Muka kushika umo lika, Muene ua vimiene na Shukulu ua vashukulu,

¹⁶ uje ikeye lika liendi kekutsa, kaha uayoya mu ceke cije naumo uahi asakushuena, uje na umo uahi muntu uamumona cipue akamumona. Kuli ikeye kukale kasingimiko nakuyula ca miaka yoshe ya yaye. Amen.

¹⁷ Kuli vaje vanafuku hano ha mavu, vashike keti valihalese, cipue kuhaka kutsiliela cavo ku vufuko vuangoco, vuno honi vatsiliele kuli Njambi uje muka kutuhana muvuingi vioshe linga tuvivuahelele.

¹⁸ Vapande kulinga viacili, kufuka mu vilinga viacili, vapue vaka kukala muacili nakulipangela na vakuavo na mutima umo vije vivali navio,

¹⁹ linga valitulikile vakevo vavenia luvula luacili luakulutue, linga vakauane muono uje ukeuo vene muono uacili.

²⁰ Yove Timateo, niunga vije vanakundika kuli yove. Teua vihandeka viangoco viakuhona vunjambi na vimpata vije mu makuli vavihandeka nguavo mana,

²¹ omuo vamo nguavo vali nauo, kaha omuo ha cuma eci vanazimbalesa lutsilielo luavo.

Kavumbi kakale nove.

Nkangala Bible Translation
The New Testament in the Nkangala language of
Angola: Nkangala Bible Translation (New Testament)
copyright © 2024 The Word for the World International

Language: (Nkangala)

Contributor: The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 May 2025 from source files dated 17 May 2025

9a9c909c-dd81-59f5-8c45-51bc768de51c